
John Locke

Prevedel Božidar Kante

Razprava o človeškem razumu,

IV. knjiga, XVII. poglavje, razdelki 19–22.

Preden zapustimo ta predmet, utegne biti vredno nekoliko našega truda, da bi premislili o *štirih vrstah argumentov*, ki jih ljudje v svojih razpravljanih z drugimi običajno uporabljajo, da bi pridobili njihovo soglasje ali da bi vsaj utišali njihovo nasprotovanje.

1. Prvi je, da se dopusti mnenja ljudi, katerih zmožnosti, učenost, eminentnost, moč ali kakšen drug vzrok so pridobile ime in umestile njihov sloves v splošno čislanje z nekakšno vrsto avtoritete. Ko ljudje dosežejo katerokoli vrsto dostojanstva, se misli, da je za druge kakršnakoli kratitev tega dostojanstva in dvom o avtoriteti ljudi, ki ga imajo, kršitev spodobnosti. To je primerno za cenzuro, saj nosi s sabo preveč oholosti, ko se človek zlahka ne preda določitvi priznanih avtorjev, kar naj bi drugi običajno sprejeli s spoštovanjem in uklonitvijo; in se gleda kot na predrznost, če se človek postavi na noge in se trdno drži svojega lastnega mnenja nasproti toku antike in ga postavi na tehtnico nasproti mnenja učenega doktorja ali drugače priznanega avtorja. Kdorkoli podpira svoja mnenja s takimi avtoritetami, misli, da mora tako zmagati in je pripravljen pri vsakomur, ki se jim bo upiral, to imenovati predrznost. Mislim, da se to lahko imenuje *argumentum ad verecundiam*.
2. Drugič, drugi način, ki ga ljudje običajno uporabljajo, da vodijo druge in jih prisilijo, da se podredijo njihovim sodbam in sprejmejo mnenje v razpravi, je zahtevati od nasprotnika, da dopusti, kar navajajo kot dokaz, ali da navede boljšega. To pa imenujem *argumentum ad ignorantiam*.
3. Tretjič, tretji način je pritiskati na človeka s posledicami, izpeljanimi iz njegovih lastnih načel ali koncesij. To je že znano pod imenom *argumentum ad hominem*.

4. Četrti je uporaba dokazov, izpeljanih iz vsakršnih temeljev vednosti ali verjetnosti. To imenujem *argumentum ad judicium*. Zgolj ta od vseh štirih nam s seboj prinese resnična navodila in nas pospešuje na naši poti k vednosti. Kajti 1. ne dokazuje, da je mnenje drugega človeka pravilno, ker mu jaz, iz spoštovanja ali kakršnegakoli drugega premisleka, vendar ne iz prepričanja, ne bom ugovarjal. 2. ne dokazuje, da je drug človek na pravi poti, niti da moram ubrati enako pot z njim, ker ne poznam boljše. 3. niti ne sledi, da je drug človek na pravi poti, ker mi je pokazal, da sem na napačni. Lahko sem zmeren in zato ne nasprotujem prepričanju drugega človeka. Lahko sem neveden in nisem zmožen predložiti boljšega. Lahko sem v zmoti in mi drug človek utegne pokazati, da sem v zmoti. To me morda utegne pripraviti za sprejemanje resnice, vendar mi ne pomaga do nje. To mora priti iz dokazov in argumentov ter luči, ki izvira iz narave samih stvari, ne pa iz moje sramežljivosti, nevednosti ali zmote.